NCFF 2018-2025

Et tilbageblik

Januar 2026
NCFF

NCFF 2018-2025
– Et tilbageblik
1. udgave 2026
Copyright © 2026 Forfatterne & NCFF

Forfatter: NCFF

Indholdsfortegnelse

1: Forord 5

2: Oprettelsen af NCFF og rammerne for centrets arbejde 6

Strategiske målsætninger 8

3: Centeropbygning, kommunikation/synlighed og samarbejde 9

Centeropbygning 9

Kommunikation og synlighed 10

Samarbejde 11

4: Indsatser 12

Målsætning 1: Flere elever skal være motiverede for at vælge sprog, både på gymnasiet og på de videregående uddannelser 12

Målsætning 2: Der er behov for mere viden om god sprogundervisning, uddannelserne skal være af høj kvalitet og relevante 14

Målsætning 3: Flere skal kombinere deres kernefaglighed med stærke sprogkompetencer 17

Målsætning 4: Sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og fremmedsprogsuddannelsernes udbud skal styrkes, og der skal være sprogundervisere til hele Danmark 18

5: Afsluttende bemærkninger 20

6: Bilag 1. Evalueringer af udvalgte NCFF-aktiviteter 21

1. Konferencer 21

2. Netværk 21

3. FremMedSprog og Sprogambassadørerne 22

4. Sprogfagsvejleder 22

5. Kulturkompasset 22

7: Bilag 2. ECML i Danmark 23

1. Indledning 23

2. Hvad er ECML? 23
3. Etableringen af ECML Kontaktpunkt Danmark (ECML-DK) 23
4. Organisering: fra nationalt konsortium til del af NCFF 24
5. Kontaktpunktets opgaver og aktiviteter set ift. NCFF 24
6. Hvilken betydning har ECML-DK haft for det danske fremmedsprogsområde? 24
7. Evaluering af ECML-DK – status og perspektiver 25
8. Hvilke begrænsninger og rammer præger udbyttet? 26
9. Kort opsummering 27

1

Forord

Denne udgivelse er et tilbageblik på Det Nationale Center for Fremmedsprogs (NCFF) virke 2018-2025.

Tilbageblikket indledes med korte redegørelser for centrets etablering og organisering og beskriver derefter centrets aktiviteter og indsatser.

2

Oprettelsen af NCFF og rammerne for centrets arbejde

Oprettelsen af Det Nationale Center for Fremmedsprog, NCFF, var det væsentligste tiltag i regeringens *Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet* fra 2017[1]. Opdraget var som udgangspunkt at vende den negative spiral for fremmedsprogene i uddannelsessystemet på alle niveauer og for alle sprog, så flere ville ønske at lære flere sprog, udover engelsk, og flere kunne se nytten af fremmedsproglige kompetencer.

Centret blev oprettet i 2018 som ét center, men med to afdelinger og to centerledere, hhv. Hanne Wacher Kjærgaard som leder for afdelingen på Aahus Universitet og Mette Skovgaard Andersen som leder for afdelingen på Københavns Universitet. I første omgang skulle centret drives i en periode på 5 år inden for en økonomisk ramme på 100 millioner kr., men efterfølgende blev NCFF forlænget til udgangen af 2025 inden for samme økonomiske ramme.

Ved etableringen af NCFF aftaltes det med Uddannelses- og Forskningsministeriet[2], at NCFF skulle gennemføre kvalitetsudvikling i fagdidaktik og økonomisk og organisatorisk understøtte initiativer, der kunne styrke elevers og studerendes kompetencer og motivation for sprog samt formidle resultater fra forsknings-, forsøgs- og udviklingsarbejde.

---

1. Strategiens overordnede formål var dels at få flere elever og studerende til at vælge fremmedsprog og dermed opnå solide sprogkompetencer ud over engelsk og dels at højne kvaliteten og relevansen af sproguddannelser. Udover oprettelsen af NCFF bestod strategien af følgende initiativer: En opfordring til kommuner og uddannelsesinstitutioner til at udtænke og gennemføre sprogstrategier; En mulighed for læreruddannelserne og universiteterne for at lave friuddannelsesforsøg; Oprettelsen af en konferencetolkeuddannelse ved Aarhus Universitet; Oprettelsen af et småfagsråd, der skal nytænke småfagsordningen; En regeringsforpligtelse til at iværksætte en kortlægning af efteruddannelsesmuligheder inden for fremmedsprog; Nedsættelsen af en følgegruppe, der skal følge hele fremmedsprogsstrategien.

2. Ved centeretablering aftaltes det, at UFM var NCFF's ministerielle indgang, og at UFM skule koordinere med BUVM.

Centeret skulle ligeledes i samarbejde med uddannelsesinstitutioner udvikle modeller for, hvordan studerende kan opbygge sprog som tillægskompetence på videregående uddannelser. NCFF skulle også spille en central rolle ift. videndeling og ift. at fremme kendskabet til indsatser, der styrker sprogkundskaber på tværs af uddannelsessystemet.

Endelig blev det aftalt, at NCFF skulle opbygge stærke kommunale og regionale samarbejder og understøtte professionsudvikling blandt sprogundervisere gennem netværk, faglige arrangementer mv. Ved centrets etablering blev det dog også fastslået, at NCFF ikke direkte måtte støtte forskning, ikke måtte drive videre- og efteruddannelse og ikke måtte støtte drift. Inden for disse rammer har NCFF konstant arbejdet med ovennævnte aktivitetsspor og vidensspor.

I forbindelse med oprettelsen af NCFF blev det danske kontaktpunkt for The European Centre for Modern Languages (ECML) integreret i NCFF, da der var delvist sammenfaldende mål mellem de to. Se Bilag 2 for en kort redegørelse for ECML i Danmark

I 2018 nedsatte den daværende regering også en følgegruppe som led i den nationale sprogstrategi. Følgegruppen skulle - i samarbejde med NCFF - gennemføre en årlig status på sprogområdet. Følgegruppen var forankret i Børne- og Undervisningsministeriet (BUVM) med deltagelse af Uddannelses- og Forskningsministeriet (UFM) og bestod af repræsentanter for erhvervslivet, de forskellige uddannelsesområder, samt interessenter fra det kommunale og regionale område. Følgegruppens arbejde blev dog kun udmøntet i en enkelt statusrapport fra 2022 og derefter nedlagt.

Strategiske målsætninger

I 2022 fik centret en egentlig rammeaftale med UFM med aftale om, at dets arbejde fortsat skulle imødekomme de fire hovedformål fra ovennævnte strategi med særligt fokus på de to første målsætninger, nu formuleret således:

1) **en motivationsmålsætning**: Flere elever skal være motiverede for at vælge sprog, både på gymnasiet og på de videregående uddannelser.

2) **en videns- og kvalitetsmålsætning**: Der er behov for mere viden om god sprogundervisning, uddannelserne skal være af høj kvalitet og relevante.

3) **en tillægskompetencemålsætning**: Flere skal kombinere deres kernefaglighed med stærke sprogkompetencer.

4) **en sammenhængsmålsætning**: Sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og fremmedsprogsuddannelsernes udbud skal styrkes, og der skal være sprogundervisere til hele Danmark.

3

Centeropbygning, kommunikation/synlighed og samarbejde

Centeropbygning

Etableringsfasen havde primært fokus på at opbygge centret som én samlet national enhed med to regionale forankringer i henholdsvis øst og vest. Arbejdet omfattede rekruttering af medarbejdere[3], der - efter en indledende etableringsfase og med tiden, som centret udvidede sine aktiviteter – bestod af hhv. tre udviklingskonsulenter i København og tre i Aarhus, en administrativ medarbejder i Aarhus og en kommunikationsmedarbejder i København - ud over de to centerledere, alle praktikere såvel som teoretisk funderede.

I etableringsfasen var der ligeledes fokus på at udvikle centrets fælles identitet, mission og vision samt på etablering af kommunikationskanaler og synlighed i relevante miljøer. Samtidig blev der lagt stor vægt på dialog med centrale aktører og meget bred inddragelse af interessenter på tværs af hele uddannelsessystemet gennem bl.a. interessentmøder, afholdelse af større, nationale konferencer og etablering af netværk.

Et afgørende fokus var efter aftale med ministeriet at arbejde hen mod at blive et videncenter, hvorfor fokus også lagdes på at etablere NCFF som et samlende videns- og udviklingscenter for fremmedsprog og at skabe overblik over eksisterende indsatser samt at etablere to advisory boards (2019) sammensat ud fra et bredt repræsentationsprincip, så det omfattede så bred en repræsentation af relevante miljøer, sprog og viden som muligt.

---

3. NCFF Vest: Ana Kanereva-Dimotrovska (2018-2025), Christina Smedegaard Jensen (2019-2025), Karin Storm Randrup (2020-2025), Lotte Jelsbech Knudsen (2022-2025), Birte Annette Hegnet-Nørregaard (2023-2025), Anna Bruun (2019-2022), Astrid Rørdam Svane (2018-2019), Bodil Juhl (2018-2019)

NCFF Øst: Søren Nørrelund-Madsen (2018-2025), Anne Sofie Jakobsen (2018-2025), Sidsel R. Magnussen (2019-2025), Morten Moesgaard Sørensen (2020-2025)

De to advisory boards blev efter nogle få år slået sammen til ét samlet i den ånd, at NCFF var ét center.

Der blev desuden ved etableringen af centret nedsat en styregruppe, der ud over de to centerledere, bestod af prodekanerne for uddannelse fra Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet (Jens Erik Mogensen, 2018-2021; Eva Silberschmidt Viala, 2021-2025) og fra Arts, Aarhus Universitet (Niels Overgaard Lehmann, 2018-2025).

Kommunikation og synlighed

Centret arbejdede siden etableringen målrettet og systematisk med at styrke centrets kommunikation og synlighed. En vigtig milepæl var professionaliseringen af kommunikationsindsatsen, herunder ansættelsen af en kommunikationsmedarbejder i 2020 og udviklingen af en egentlig strategi for sociale medier. Centret videreudviklede løbende sin hjemmeside og opbyggede et nyhedsbrev som ved centerlukning havde ca. 1.600 abonnenter.

På sociale medier delte NCFF omfattende og relevant indhold om #FremMedSprog og opnåede en betydelig følgerskare på over 2.000 på Facebook og mere end 3.300 på LinkedIn. Samtidig offentliggjorde NCFF en lang række undersøgelser og materialer fra centrets mange udviklingsprojekter, som ved udgangen af 2025 samlet set var blevet tilgået mere end 80.000 gange i NCFF's vidensbank (www.viden.ncff.dk). Endelig sikrede centret fysisk og faglig synlighed gennem deltagelse i messer samt via interviews, debatindlæg og oplæg på lokale, nationale og internationale konferencer.

Samarbejde

NCFF havde lige fra etableringen et tydeligt fokus på at opbygge og vedligeholde samarbejder på tværs af hele uddannelsesfødekæden – fra grundskole over ungdomsuddannelser til videregående uddannelser, ligesom inddragelser af stakeholdere uden for uddannelsessystemet var et centralt fokusområde. Gennem strukturerede netværkssamarbejder, løbende dialog med centrale interessenter og nationale og internationale samarbejder fungerede centret som en samlende aktør, der forsøgte at forbinde perspektiver, vidensniveauer og sektorer på sprogområdet. NCFF har bl.a:

- opbygget netværk med alle sproglærerforeninger, ministerier, universiteter, kommuner og erhvervsorganisationer.
- etableret Netværk for videregående uddannelser.
- etableret Det Nationale Netværk for ressourcepersoner i sprogfagene og her samlet flere end 100 sprogfagsvejledere, -koordinatorer og kommunale konsulenter m.v.
- samlet stakeholdere fra hele det sproglige økosystem i mindst en årlig temakonference for at fremme videndeling og tværgående dialog:
    - Åbningskonference
    - NCFF's konference om brobygning (2019)
    - NCFF's konference om strategier (2021)
    - Tal! Den fællesskandinaviske konference om mundtlighed (2021)
    - NCFF's konference om barrierer og motivation for fremmedsprog (2022)
    - NCFF's konference om det A. P. Møller-støttede store projekt: Fremmedsprog, forankring, forandring (2023)
    - Nye digitale veje i sprogundervisning (2024)
    - Hvad vil vi med sprog? – Fremmedsprog i uddannelse og arbejde (2025)
- deltaget aktivt i internationale netværk (INNLAC, ECML, Sverige/Norge) for at koble nationale indsatser med internationale perspektiver.
- deltaget i bl.a. KL's Folkeskolekonference, Skoleledernes Årsmøde, Altingets Uddannelsespolitiske Netværk, Danmarks Læringsfestival og Skolemessen, og en lang række møder med stakeholdere, fx de faglige foreninger.

4

Indsatser

Mange af NCFF's indsatser gik på tværs af de fire strategiske målsætninger, som er nævnt i det indledende afsnit, men herunder alligevel en opridsning af, hvordan centret konkret arbejdede med hver af de fire målsætninger. I Bilag 1 fremgår korte opsummeringer af udvalgte aktiviteter heriblandt NCFF's konferencer og netværksarbejde.

Målsætning 1: Flere elever skal være motiverede for at vælge sprog, både på gymnasiet og på de videregående uddannelser

NCFF understøttede målsætningen om øget motivation for sprog gennem synliggørelse af sprogenes relevans og muligheder via en række forskellige formidlingsaktiviteter, konkurrencer og inddragelse af rollemodeller. Samtidig har centrets undersøgelser af elevers og studerendes perspektiver bidraget med viden om motivationsfaktorer og barrierer, der kan kvalificere det videre arbejde med at styrke interessen for fremmedsprog. Konkret iværksatte NCFF en lang række forskellige aktiviteter, fx:

- Udarbejdelse af en række sprogportrætter i serien *Gå ikke Glip*, der sætter fokus på de mange muligheder, som kompetencer i fremmedsprog kan give gymnasieelever både personligt og i deres videre studier, arbejdsliv og karriere.
- Udsendelse af sprogambassadører med sproglige kerne- eller tillægskompetencer til ungdomsuddannelser for at tydeliggøre de forskellige muligheder, som sprogfærdigheder giver ift. karriere.
- Udvikling og afholdelse af samt bidrag til en lang række konkurrencer til forskellige uddannelsesniveauer, fx en årligt tilbagevendende gymnasiekonkurrence *Dyrk Sproget,* Danske Skoleelevers konkurrence, *DM i fagene* for elever i udskolingen i grundskolen samt konkurrencer i samarbejde med bl.a. Goethe-instituttet og Institut Francais.
- Afholdelse af Den Europæiske Sprogdag hvert år den 26. september, som er et initiativ initieret og understøttet af ECML i Graz.

NCFF gennemførte som en del af sit vidensspor flere større interviewundersøgelser med elever og studerende for at tilvejebringe viden om, dels hvad der motiverer, og dels hvilke barrierer elever og studerende ser ift. fremmedsprogene i uddannelsessystemet:

Elevperspektiver på fremmedsprog fra grundskole til gymnasium. En motivations- og barriereanalyse (2023)

Lærerstuderendes perspektiver på sprogfagene (2024)

Universitetsstuderendes perspektiver på deres sproguddannelser (2025)

Målsætning 2: Der er behov for mere viden om god sprogundervisning, uddannelserne skal være af høj kvalitet og relevante

NCFF bidrog til målsætningen om høj kvalitet og relevans i sprogundervisningen gennem systematisk opbygning, formidling og udbredelse af fagdidaktisk viden. Gennem finansiering af udviklingsprojekter, videndeling via seminarer, netværk og publikationer samt kompetenceudviklende tiltag for lærere understøttede centret kvalitetsudvikling i sprogundervisningen på tværs af uddannelsesniveauer. Samtidig skabte undersøgelser af læreres erfaringer og behov et vidensgrundlag for videre udvikling af både undervisning og efter-/videreuddannelsestiltag. NCFF har fx:

- finansieret og igangsat over 120 primært fagdidaktiske projekter, hvilket har genereret masser af viden om og inspiration til at fremme fremmedsprogsundervisningen på alle niveauer og inden for mange sprog. En del af projekterne blev igangsat på baggrund af specifikke calls: fx projekter om funktionel grammatik, mundtlighed og IT i undervisningen, fordi NCFF her så et særligt behov inden for området. Ca. halvdelen af NCFF's samlede bevilling er gået til at understøtte udviklingsprojekter, og mange af projekternes formidlingsprodukter (fx undervisningsforløb og anbefalinger) kan findes i NCFF's vidensbank.
- med afsæt i ovennævnte udviklingsprojekter afholdt årlige projektseminarer med projektdeltagerne med henblik på udbredelse af viden fra projekterne i bredere sammenhænge.
- oprettet og/eller støttet etableringen af lokale læringsfællesskaber og fremmedsprogslærernetværk i hele landet.
- Ydet rådgivning til skoler og gymnasier, kommuner og regioner om strategisk arbejde med fremmedsprog.
- gennem projektet *Fremmedsprog, forandring og forankring* (støttet af A.P. Møller Fondens Folkeskoledonation) bevirket, at over 300 sproglærere på 20 grundskoler i fem kommuner fik ny fagdidaktisk viden.
- faciliteret og understøttet fællesudviklingen (både universiteter og professionshøjskoler deltog) af et nyt VEU-tiltag ved at få oprettet uddannelsesretningen Sprogfagsvejleder rettet mod både gymnasielærere og grundskolelærere under Pædagogisk Diplomuddannelse.
- understøttet den fagdidaktiske samtale på et stort antal skoler (grundskoler og ungdomsuddannelser) og på de videregående uddannelser ved at tilbyde lokale inspirationsworkshops og ved at holde andre typer af oplæg, deltage i paneler mm.

- udgivet en række fremmedsprogsdidaktiske pixier, som kan bruges til at kickstarte den fagdidaktiske samtale lokalt på skoler eller i netværkssammenhæng mhp. at understøtte udviklingen af sprogfagene:
    - Pixi om kommunikativ sprogundervisning
    - Pixi om mundtlighed
    - Pixi om task-baseret sprogundervisning
    - Pixi om strategisk kompetence
    - Pixi om funktionel grammatik
    - Pixi om ordforrådstilegnelse
    - Pixi om flersprogethed
    - Pixi om interkulturel kommunikativ kompetence
- udgivet en miniudgave af Den Europæiske Referenceramme for at bidrage til et bedre kendskab til og en større anvendelse af CEFR CV, og til, at materialet kan støtte sprogundervisere til at arbejde videre med CEFR CV.
- årligt afholdt 1-2 ECML workshops for sproglærere, skoleledere og andre med interesse i sprogområdet, hvor internationale eksperter holder oplæg og inviterer til dialog om emner, der er oppe i tiden inden for sprogundervisning og sprogområdet generelt.
- udgivet filmen "Sprog er noget vi lærer sammen" med tilhørende materiale henvendt til forældre til børn i grundskolen. Filmen handler om, hvorfor og hvordan vi lærer sprog i grundskolen. Den sætter samtidig fokus på flersprogethed og det kommunikative, funktionelle sprogsyn.

NCFF gennemførte som nævnt ovenfor flere større undersøgelser ift. at få mere viden om, dels hvilke behov lærerne oplever ift. EVU, samt hvilke muligheder de har ift. dette, ligesom centret lavede større interviewundersøgelser med hhv. grundskolelærere og gymnasielærere for at få indblik i lærernes egne oplevelser af deres undervisning i sprogfagene og i deres fagforståelse.

Endelig udgav NCFF på baggrund af en række surveys fra pædagogikumkandidater en række rapporter, der havde til formål at bidrage til at kvalificere debatten om mulige udviklingsmuligheder for gymnasielæreruddannelsen inden for fremmedsprogsfagene.

NCFF udgav følgende rapporter, som (videns)understøtter målsætningen:

Kvalitetsudvikling i tysk, fransk, spansk og engelsk i et brobygningsperspektiv (2020) (pba. en række behovsundersøgelser lavet for NCFF)

Teopæd – opsamling. Opsamlende vidensnotat over NCFF's TEOPÆD-undersøgelser (2024)

Grundskolelærernes perspektiver på deres sprogfag (2025)

Gymnasielæreres perspektiver på deres sprogfag (2025)

Målsætning 3: Flere skal kombinere deres kernefaglighed med stærke sprogkompetencer

NCFF havde et målrettet fokus på sprog som tillægskompetence på de videregående uddannelser. Centret støttede og igangsatte udviklingsprojekter, der tog udgangspunkt i, at sprog anvendes af alle studerende som redskab til faglig erkendelse, deltagelse og kommunikation og er en central kompetence i et internationaliseret arbejdsliv.

Det større udviklingsprojekt MUST viste bl.a., hvordan sprogindsatser kan integreres hensigtsmæssigt i andre fags faglige indhold og understøtte læring og fagenes karrierelevans. Ligeledes støttede NCFF flere CLIL-projekter (Content and Language Integrated Learning) med fokus på at undersøge, hvordan tværfaglige tilgange kan bidrage til at øge praksisnære læringsmuligheder i sprogfagsundervisning samt bidrage positivt til elevernes engagement og læring.

Herudover bidrog centret som vidanspartner i en række eksternt finansierede projekter, herunder regionale initiativer med fokus på sprog og sprogstrategisk arbejde i bl.a. Region Syd og i Region Midtjylland. Her bidrog NCFF til det strategiske arbejde og var partner i et stort projekt om AI og sprog, et om sprog, teknologi og erhvervsuddannelser og i regionens Erasmus+-projekt, *DIGI-LINGO*. I Region Nordjylland var NCFF del af Det Nordjyske Fremmedsprogspanel.

Endvidere skabte NCFF overblik over erfaringer, resultater og udfordringer i forbindelse med den nationale bevilling fra 2021 til styrkelse af tysk og fransk på de videregående uddannelser.

NCFF udgav følgende rapporter, som (videns)understøtter målsætningen:

Hvordan udvikler vi undervisning i sprog som tillægskompetence? (2024) (pba. ovennævnte MUST-projekt)

Sprogløft og tillægskompetencer på de videregående uddannelser (2025) (pba. ovennævnte nationale bevilling)

Målsætning 4: Sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og fremmedsprogsuddannelsernes udbud skal styrkes, og der skal være sprogundervisere til hele Danmark

Med afsæt i målsætningen om at styrke sammenhængen mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og udbuddet af fremmedsprogsuddannelser arbejdede NCFF gennem centrets levetid systematisk med vidensopbygning. Centret iværksatte og understøttede finansielt en række erhvervs- og arbejdsmarkedsundersøgelser og -projekter, der belyser fremmedsprogskompetencers betydning for både medarbejdere og virksomheder. Disse undersøgelser havde både fokus på fremmedsprog som fuld- og tillægskompetence:

Fremmedsprog i og til et arbejdsliv (2020)

Gevinster ved fremmedsprog som tillægskompetence – medarbejderperspektiv (2021)

Gevinster ved solide fremmedsproglige tillægskompetence – virksomhedsperspektiv (2021)

Sprog og virksomheder – hvorfor? (2024)

Virksomheders internationale succes (2025)

Endelig skabte centret rum for dialog og videndeling mellem uddannelses- og arbejdsmarked - senest i 2025 på NCFF's årlige konference med titlen: "Hvad vil vi med sprog – sprog i uddannelse og arbejdsliv", der inviterede aktører fra hele uddannelsesfødekæden samt erhvervslivsrepræsentanter til debat om, hvordan man kan skabe det mest hensigtsmæssige match mellem sproguddannelser og arbejdsliv.

Som led i at gøre uddannelsesveje med sprog mere synlige og tilgængelige lancerede NCFF også sitet *Uddannelser med sprog*, som har samlet information om alle bacheloruddannelser med sprog i Danmark (nu nedlagt), og deltog i landsdækkende uddannelsesmesser afholdt af KarriereTanken.

Ift. målsætningen om at der skal være sprogundervisere til hele Danmark, udgav NCFF/Epinion i 2021 en rapport, der belyser, hvordan lærerdækningen i fremmedsprog i folke- og gymnasieskolen forventes at udvikle sig over de næste 20 år. Analysen baserede sig på en fremskrivning af status quo og peger på regionale og faglige forskelle samt på potentielle mangelsituationer, som ikke bliver mindre af det sidenhen fortsat faldende optag på universiteternes sprogstudier samt en lav søgning til sprogfagene på læreruddannelsen. NCFF har lavet en række yderligere kortlægninger af området, fx:

Kortlægning af Fremmedsprog i Uddannelsessektoren - Epinion for Det Nationale Center for Fremmedsprog (2021)

Tyskfagets udvikling gennem de sidste 10 år – en databaseret undersøgelse 2012 -2022 (2023)

Branchetilknytning for sproguddannede (2024)

Databaseret status på elevernes valg af fremmedsprog (2024)

Franskfagets udvikling gennem de sidste 10 år – en databaseret undersøgelse 2015 -2024 (2025)

Rapport om sprog på de videregående uddannelser (2025)

5

Afsluttende bemærkninger

Som det fremgår af ovenstående, finansierede og understøttede NCFF gennem centrets levetid en lang række udviklingsprojekter samt opbyggede og formidlede omfattende viden om strategiske tiltag i forbindelse med at øge interessen for fremmedsprog gennem undersøgelser, rapporter, etablering af netværk og samarbejde med væsentlige aktører blandt arbejdsmarkedets parter. NCFF bidrog således til at skabe fælles retning, overblik og dialog på et område, der ellers er kendetegnet ved stor fragmentering. Samtidig spillede NCFF en central rolle i at understøtte professionsudvikling blandt sprogundervisere, styrke fagdidaktisk videndeling og synliggøre sprogenes relevans for både uddannelse, arbejdsliv og samfund.

Med den politiske beslutning om ikke at tildele NCFF flere midler efter bevillingens udløb med udgangen af 2025 ophørte centret som lokalt, regionalt og nationalt bindeled for sprogområdet.

6

Bilag 1. Evalueringer af udvalgte NCFF-aktiviteter

1. Konferencer

I årene 2019-2025 (med undtagelse af 2020 pga. covid-pandemien) afholdt NCFF årligt en større konference. I evalueringerne gav deltagerne overordnet set meget positive tilbagemeldinger (tilfredshedsgraden ligger mellem 75-87 %). Deltagerne tilkendegav, at konferencerne gav dem ny viden og inspiration. Desuden blev det fremhævet, at konferencerne har givet dem mulighed for vidensdeling og netværksarbejde på tværs af uddannelsesniveauer (grundskoler, de gymnasiale ungdomsuddannelser, professionshøjskoler og universiteter). Det nævntes også, at der har været gode forskningsbaserede begrundelser for de praksisnære anvendelsesforslag, som oplægsholderne har givet.

Som forslag til forbedringer var et gennemgående tema i evalueringerne den manglende deltagelse fra beslutningstagere og politikere, som med effekt ville kunne have bidrage med overordnede strukturelle tiltag. Fx på kommunalt niveau, hvor der kunne være en drøftelse af, hvordan sprog kunne fylde mere i hver enkelt kommune.

2. Netværk

For at fremme samarbejde på tværs af uddannelsesniveauer og uddannelsestyper gav NCFF økonomisk støtte til lokale netværk mellem lærere fra flere uddannelsesinstitutioner/skoler. Deltagerne tilkendegav stor tilfredshed med netværkene. De gav udtryk for, at de i høj eller overvejende grad har fået inspiration til det strategiske arbejde med fremmedsprog i skolen/institutionen /kommunen. Deltagerne gav i stor grad (92 %) udtryk for stor tilfredshed med netværksmøderne drøftelser og faglige input.

Som en udløber af et pilotprojekt om kompetenceudvikling (se nedenfor) blev der i 2023 etableret et nationalt netværk for resursepersoner i sprogfagene fra hele uddannelsessystemet. Også møder i dette netværk blev evalueret meget positivt.

3. FremMedSprog og Sprogambassadørerne

Som en del af NCFF's tiltag for at øge elevers interesse for fremmedsprog indgik centret samarbejde med sprogstuderende fra læreruddannelser og universiteter på tværs af landet. Samarbejdet gik ud på, at universitetsstuderende skulle besøge gymnasieelever og lærerstuderende grundskoleelever med det formål at vække interessen for og glæden ved fremmedsprog hos skole-og gymnasieeleverne. Cirka 300 studerende deltog årligt i NCFF's FremMedSprog- og sprogambassadørbesøg. Der var i evalueringerne overvejende positive tilbagemeldinger fra de medvirkende, og besøgene blev løbende kvalitetsudviklet.

4. Sprogfagsvejleder

I pilotprojektet *Fremmedsprog, forandring og forankring* (2021-2023) om fagdidaktisk kompetenceudvikling af fremmedsprogslærere blev der uddannet sprogfagsvejledere til de deltagende skoler. I slutevalueringen af sprogfagsvejleder-uddannelsen (en uddannelsesretning inden for den pædagogisk diplomuddannelse initieret af NCFF) angav 90 % af respondenterne, at de fået et stort fagligt udbytte af uddannelsen. Flertallet tilkendegav, at de med uddannelsen følte sig i stand til fagdidaktisk at understøtte fremmedsprogslærerne på deres skole. Flere evalueringsresultater samt erfaringsopsamling fra projektet findes i NCFF's Viden om fremmedsprog.

5. Kulturkompasset

NCFF indgik i 2024 samarbejde med Kulturkompasset ved Kristin Vilhjalmsdottir om afholdelse af temadage om flersprogethed på skoler i hele landet. De deltagende skoler var meget begejstrede for temadagene og for Kristin Vilhjalmsdottirs evne til at vække elevernes interesse. De vurderer, at temadagene bidrog til, at eleverne fik et nyt blik på deres klassekammeraters sprog, at fællesskab omkring sprog blev styrket og at opmærksomheden på sprog var blevet øget.

7

Bilag 2. ECML i Danmark

1. Indledning

Her gives et historisk rids af ECML i Danmark og belyse samspillet mellem ECML og NCFF 2018-2025. Fokus er særligt på ECML-kontaktpunktets rolle, aktiviteter og den organisatoriske udvikling.

2. Hvad er ECML?

ECML blev etableret i 1994 som en del af Europarådets indsats på uddannelsesområdet. Organisationens mission er at fungere som et europæisk videncenter for moderne sprog og at bygge bro mellem forskning, uddannelsespolitik og undervisningspraksis. Med hovedkvarter i Graz arbejder centret således med:

- udvikling af sprogdidaktik og innovation i sprogundervisning
- kompetenceudvikling af sproglærere i form af gratis workshops
- sproglig inklusion og sproglig mangfoldighed

Arbejdet organiseres i flerårige programmer, hvor internationale ekspertgrupper udvikler projekter, materialer og værktøjer, som stilles frit til rådighed for medlemslandene gennem de nationale kontaktpunkter.

3. Etableringen af ECML Kontaktpunkt Danmark (ECML-DK)

Danmark blev medlem af ECML i 2013, og i 2014 blev et nationalt kontaktpunkt for ECML med bopæl på Aarhus Universitet etableret for at give danske uddannelsesinteressenter adgang til ECML's ressourcer og aktiviteter. Ifølge driftsaftalen fungerede kontaktpunktet som Danmarks officielle bindeled til ECML i Graz. Kontaktpunktets centrale opgave har

fra begyndelsen været at skabe forbindelser i det sprogpædagogiske felt – både på tværs af sprogfag og på tværs af uddannelsesniveauer.

4. Organisering: fra nationalt konsortium til del af NCFF

Indtil oprettelsen af NCFF var driften af ECML-DK forankret i et bredt, nationalt, medfinansierende konsortium bestående af 11 universiteter og professionshøjskoler. Hvert medlem betalte årligt 50.000 DKK, og UVM afholdt det årlige medlemskontingent (250.000 DKK), mens UFM finansierede den øvrige løn og drift med 250.000 DKK. Projektlederen var ansat på fuld tid.

Med oprettelsen af Det Nationale Center for Fremmedsprog, NCFF, blev ECML-DK pr. 1. januar organisatorisk indlejret her mhp. at styrke sammenhængen og koordinationen af indsatserne og projektlederens tid til ECML-opgaver reduceret.

5. Kontaktpunktets opgaver og aktiviteter set ift. NCFF

En indlejring her var logisk, da formålet med ECML og NCFF i vidt omfang har været overlappende. Begge institutioner har eksplicit arbejdet for:

Etablering og opretholdelse af et bredt funderet nationalt netværk, der kunne varetage sprogfagenes fortsatte udvikling og medvirke til optimale rammer for sprogundervisningen på alle niveauer.

Også andre opgaver i porteføljen har været sammenfaldende med NCFF's, herunder videnformidling, erfaringsudveksling og netværksdannelse. Derudover har ECML i regi af NCFF varetaget en række mere direkte ECML-relaterede opgaver som fx at organisere Den Europæiske Sprogdag, rekruttere danske deltagere til ECML-aktiviteter, assistere ift. ECML-forsknings- og udviklingsprojekter og organisere ECML workshops i Danmark.

6. Hvilken betydning har ECML-DK haft for det danske fremmedsprogsområde?

Det er ikke muligt at adskille ECML og NCFF, gennem de seneste syv år, men sammenfattende har synergien dog bidraget til tre hovedområder: netværk, kompetenceudvikling gennem workshops og faglig udvikling.

Kontaktpunktet har i regi af NCFF bidraget til at skabe et nationalt netværk, hvor lærere, læreruddannere, forskere og til dels beslutningstagere har kunnet mødes på tværs af institutioner og uddannelsesniveauer.

Et mindre udvalg af danske undervisere, fagpersoner og konsulenter har gennem deltagelse i ECML's workshops i Graz og gennem workshops i Danmark med internationale ECML-eksperter kunnet få adgang til ny viden og nye perspektiver på sprogundervisning. Som de andre medlemslande har Danmark kunnet sende én deltager til workshops i Graz om et centralt etableret udviklingsprojekt. Omkring 30 danske fagpersoner i alt har deltaget i disse workshops i perioden 2019–2025. Workshops i Danmark har været organiseret i samarbejde med to ECML-eksperter per emne og omfattede i perioden i alt knap 250 danske deltagere.

ECML's projekter og materialer har introduceret nye begreber og tilgange i den danske sprogpædagogiske debat, især gennem et fokus på CEFR og en handleorienteret tilgang, flersprogethed, brug af sprogportfolio-tilgange, CLIL – Content and Language Integrated Learning, m.m. Professionaliseringen af kommunikationen i regi af NCFF har bidraget til kontaktpunktets arbejde med formidling af disse tilgange og workshops m.v.

Forholdet mellem NCFF og ECML har ikke kun været præget af overlap, men også af komplementaritet. Hvor NCFF hovedsageligt har haft fokus på nationale udviklingsbehov, initiativer og aktører, har ECML kunnet bidrage med et internationalt perspektiv. Derudover har medlemskabet kunnet supplere den nationale indsats inden for initiativer, der ikke har været en del af NCFF's opgaveportefølje, fx voksne migranter og andetsprogstilegnelse og tegnsprog.

7. Evaluering af ECML-DK – status og perspektiver

Dette afsnit bygger på diverse nationale evalueringer af ECML's programperioder 2016–2019 og 2020–2023, evalueringer af workshops organiseret i Danmark, deltagerfeedback for aktiviteter organiseret i Graz og rapporter fra de få danske deltagere i ECML's summer academy i Graz. Evalueringerne fokuserer særligt på tre dimensioner: relevans, outreach og impact.

Relevans. Evalueringerne af ECML's programperioder 2016–2019 og 2020–2023 peger på, at ECML's temaer og projekter i høj grad har været relevante for danske deltageres faglige behov og prioriteringer, og at de kunnet understøtte nationale reformprocesser og været relevante for sprogprofessionelle i Danmark.

Outreach. ECML har som nævnt kunnet bidrage til faglig udvikling inden for områder som fx voksne migranter og andetsprog, tegnsprog, minoritetssprog, sprog og demokrati.

Øvrig outreach kan vanskeligt adskilles fra NCFF's outreach, bortset fra stor national rækkevidde for Den Europæiske Sprogdag med stigende deltagertal i NCFF-perioden (2021: ca. 8.500 elever involveret; 2025: ca. 15.000 elever involveret).

Opbygning af netværk – nationalt og internationalt. Evalueringerne peger på betydningen af netværk. ECML-medlemskabet har fx givet adgang til europæiske faglige netværk, dansk deltage i aktiviteter i Graz og danske eksperters deltagelse i ECML-projekter:

Konkrete ændringer i praksis hos deltagere. En del deltagere beskriver i deres feedback og evalueringer af workshops og sommerakademier, at disse har haft indflydelse på deres undervisning gennem nye fokus og brug af ECML's materialer

8. Hvilke begrænsninger og rammer præger udbyttet?

Evalueringerne peger samtidig på begrænsninger.

Begrænset direkte policy-impact. Projekter og workshops har været promoveret nationalt, men evalueringerne peger eksplicit på, at:

- ECML ikke direkte har influeret på nationale reformer; effekten på policy-niveau er muligvis snarere indirekte og langsigtet.
- der mangler systematisk opfølgning på implementering.

Begrænset implementering uden lokal bearbejdning. Evalueringerne understreger, at:

- ECML-projekter og relevant materiale opleves som komplekse, og det kan være vanskeligt at navigere på hjemmesiden.
- ECML-materialer og projekter er ofte fagligt stærke, men svære at omsætte direkte til noget umiddelbart brugbart i dansk praksis; det kræver stort arbejde med tilpasning, oversættelse og forenkling.
- effekt afhænger stærkt af lokal opfølgning.

Der peges på behov for tydeligere målgrupper, mere brugervenlige formater og lokal didaktisk oversættelse. ECML skaber altså ikke i sig selv forandring, og den potentielle effekt kan først indtræffe, når materiale og workshops m.v. tilpasses til en dansk kontekst, såvel sprogligt som didaktisk og omfangsmæssigt.

NCFF har søgt at arbejde med at gøre det muligt at integrere workshops'ene i nationale strukturer, frem for at de forbliver enkeltstående events, og det er i varierende grad lykkedes at skabe nye modeller for de todages workshops, som tilbydes.

9. Kort opsummering

Man kan således konkludere, at kontaktpunktet i synergi med NCFF har kunnet bringe internationale perspektiver ind i en dansk kontekst, ligesom Danmark har haft en lille stemme i den europæiske sprogpolitiske udvikling, adgang til korte kompetenceudviklende workshops, faglige ressourcer samt mulighed for at bidrage med danske perspektiver i det europæiske samarbejde.

Imidlertid må det også konstateres, at den manglende fortsættelse af NCFF og dermed det manglende organisatoriske, faglige og praktiske ophæng i Danmark samt den uklare nationale policy-sammenhæng peger på et behov for at gentænke den fremtidige organisering, bemanding og forankring, såfremt Danmark fortsat ønsker at have et kontaktpunkt.